

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO Ɔ FE ABLƆDEVINYENYE NƆU KPƐƆODZINYA

KPƆKPLƆYIDEME

Esi woƆe dzesi kƆtƆe be, amegbetƆwo katƆ fe gomekpƆkpƆ sƆsƆe, anye gƆmedokpe na amegbetƆfomea fe ablƆdemenƆnƆ, nute fewƆwo kple nƆti fa fa le xexeame ta la.

Esi eme va kƆ fƆa be, ablƆdevinyenye si nye amegbetƆ Ɔesiade tƆ la nƆ mabumabu akpƆ gbƆe wƆtso be hlƆnuwƆwƆ Ɔe amegbetƆfomea nƆ va bƆ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre Ɔe nuwƆna vloƆ sia nƆti ale woƆe adzƆgbƆe heƆe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetƆ nƆnƆ agbe le ablƆde me, ade e fe didi agblƆ faa vƆvƆ manƆmee, asubƆ nusi dzi wƆxƆ se, avo tso nƆdzidodoname si me eye hiƆkame maganye agbenƆnƆ fe afƆklinu na ame hahoawo o nƆti la,

Esi woƆo kpe edzi be, ehiƆ be se nadzƆ AmegbetƆ fe AblƆdevinyenye nƆ KpƐƆodzinya la nƆ, be ametetedeto kple funyafunyawƆwƆ ame magawƆe be ame adeke nayi eƆokui ta uli gei la to aglƆdzedze me o nƆti la,

Esi wohiƆ vevie be woado dukƆ kple dukƆwo dome kadodo Ɔe nƆgƆ le xexemedukƆwo katƆ dome ta la,

Esi Xexeme DukƆ FoƆuawo Ɔe adzƆgbƆe le wo fe ƆoƆo si te wode asie la me be, to AmegbetƆ fe ablƆdevinyenye nƆ KpƐƆodzinya me la, amegbetƆ Ɔesiade, eƆanye nyƆnu alo nƆtsu o, fe gomekpƆkpƆ sƆ eye wokpƆ mƆ be to esia me la, hadomegbenƆnƆ azƆ Ɔe nƆgƆ, ablƆde asu amesiamƆ si wu tsƆ eye agbenƆnƆ nadze edzi nyuie na amesiamƆ wu tsƆ ta la,

Esi dukƆ siwo katƆ da asi Ɔe KpƐƆodzinya dzi la Ɔe adzƆgbƆe be yewoakpƆ egbƆ be amesiamƆ de bubu KpƐƆodzinya la kple amewo fe ablƆdemenƆnƆ bliboe nƆ kpakple nƆkulƆle Ɔe ƆoƆo la nƆti to ƆekawƆwƆ me kple Xexeme DukƆ FoƆuawo la,

Esi eme kƆ fƆa be gomekpƆkpƆ kple AblƆdemenƆnƆ gƆmesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpƆkpƆ na adzƆgbƆeƆe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKƆ FOƆUAWO FE TAKPEKPEGƆ LE GBEƆƆ ƆEM:

AmegbetƆwo fe AblƆdevinyenye nƆ KpƐƆodzinya sia be, enye ƆoƆo si dzi mieda asi Ɔo na amewo katƆ le xexeame godoo. Miele mƆkpƆkpƆ me be amesiamƆ kple xexeame habƆbƆ Ɔesiade le afisiafi azƆ Ɔe KpƐƆodzinya sia nu. Woakakae Ɔe xexeame katƆ to efiafia kple emeƆeƆe na amewo me. Esia awƆe be amewo nase KpƐƆodzinya la gƆme eye woaxƆe, awƆ Ɔe edzi be, agbenƆnƆ natsƆ afo nyuie le DukƆ siwo le Xexeme DukƆ FoƆuawo fe HabƆbƆ me la me. WokpƆ mƆ be woakaka KpƐƆodzinya la Ɔe XƆƆeasinyigba siwo dzi Ɔum dukƆ aƆewo le la hƆ me hena dzidzedzekpƆkpƆ.

KPƐƆODZINYA ƆOƆO 1

Wodzi amegbetƆwo katƆ ablƆdeviwoƆe eye wodzena bubu kple gomekpƆkpƆ sƆsƆe. Susu kple dzitsinya le wo dometo Ɔesiade si eyata wodze be woanƆ anyi le ƆekawƆwƆ blibo me.

KPƐƆODZINYA ƆOƆO 2-LIA

Ele be amesiamƆ nakpƆ gome le ablƆdevinyenye fe ƆoƆo siwo katƆ le KpƐƆodzinya la me me. Woawo ƆoƆo siawo dzi vovotodeameme manƆmetƆe Ɔe e fe dzotsofe, nƆtigbalƆ fe amadede, nƆtsu alo nyƆnuyenye, gbegbƆgbƆ, xƆsehamenƆnƆ, dunyahamenƆnƆ, ame fe susu fe vovototo, Ɔevinyenye alo Ɔo fe tƆxƆ adeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame adeke fe dunyahenyawo alo e fe dukƆa fe kadodo kple dukƆ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukƆ si me wƆtso la Ɔanye dukƆ nƆ-eƆokui si o, eƆanye xƆƆeasi dukƆ alo dukƆ manƆƆokui si o, vovotodeameme nuwƆna adeke mayi edzi ku Ɔe enu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leabɔde kple dedienana me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 4-LIA

Womatsɔ ame adeke awɔ kluvie alo ade awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le ma vovovoawo nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu adeke de enu, ahe to ne ahaɖi gbɔe o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviuli me vovototomanɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe vɔnudrɔ̃fewo hena dɔdɔdɔwɔwɔ siwo ku de efe abɔdevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 9-LIA

Womalé ame adeke akpasesɛtɔe, azi edzi de gaxɔme, alo anyae le dukɔa me de adzemadze dzi o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya dɔ heklɔe yi dukɔa fe vɔnudrɔ̃fe, afisi vɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya desiaɖe fomevi si woatsɔ de enu la me ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 11-LIA

1. Womabu ame adeke agɔdzelaɛ le wɔna ade si to nuɖeɖi me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenye be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame adeke agɔdzelaɛ de nuwɔna ade si mele dukɔa alo gbetadukɔ adeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe adeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame adeke mekpɔ ma atsɔ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo a femegbenɔnya me o. Ame adeke mekpɔ ma ato ma adeke dzi anya nu tso ame ade kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame adeke mekpɔ ma afo di ame bubu nko alo agblẽ enu o. Se la de ma be ame ade si nu woade afɔ sia fomevi dɔ la, nauli edokui ta faa se la nudɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiame kpɔ ma aɖi tsa ayi dukɔ desiaɖe me, ana afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me yele la fe lifowo o.

2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate nu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si, si ava yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɔe vodada siwo meku ɔe dunyahenyawo ɔu alo esiwo tsi tre ɔe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɔɔɔowo ɔu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiame si.
2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ dukɔmevinyenye le ame aɔeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɔeke si di be yeatɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ɔutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɔu aɔe srɔ la si be woade amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woade wo nɔewo. Nenema ke woagate ɔu agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi srɔɔɔe ɔe ame aɔeke dzi o. Ele be srɔɔɔe la nanye srɔɔɔe eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedokpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ɔesiade fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɔesiade fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate ɔu anɔ ame ɔeka si eye woagae ɔu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɔe du.
2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ ame aɔeke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le ɔɔkui si le ablɔɔe me, awɔ efe dzitsinya ɔudɔ abe alesi wɔlɔ ene eye wɔasubɔ le mɔ si dze enu la nu. Ablɔɔemɔnu sia gɔmee nye be ame aɔe ate ɔu agbe nu ɔa tso efe xɔse gbɔ eye wɔagasubɔ nu bubu si wɔlɔ faa. Nenema ke wɔkpɔ mɔ anɔ ɔɔkui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wɔsubɔna la ɔuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɔesiade nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le ɔɔkui si eye wɔade efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuwo le ame ɔkui si le ablɔɔe me ɔe eme. Esia gɔmee nye be ame aɔeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wɔato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wɔana nyanya ame bubuwo hekpe ɔe susu siwo do go tso nyagbefãɔɔe ɔesiade fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, li fowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɔutifafa me fe ablɔɔe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiame.
2. Womazi ame aɔeke dzi be woanɔ habɔɔ aɔe me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔesiade si le efe dukɔ fe dziɔɔɔunyawo me. Ate ɔu anye eya ɔutɔ alo ametiatia aɔo wo tefe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiade sɔsɔe be woakpɔ gome le kpekpeɔɔnu siwo ken dziɔɔɔ nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.

3. Dziɖuɖu ɖesiaɖe fe ɲusɛ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woade ɲusɛ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɖoɖo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aɖaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aɖe si dzi woda asi ɖo ɲudɔwɔwɔ me.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 22-LIA

Hadomegbenɔɔ kple dedienɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɖesiaɖe. Ehiã be dukɔmevi ɖesiaɖe nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛe to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɖekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɖeɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔɔ kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲuto la ɲuti.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ɖe dɔ me ta vevie.
2. Fetu ɖeka fomeviwo xɔxɔ ɖe dɔwɔna ɖeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲuto, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔe abe hadomegbenɔɔ fe viɖe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aɖo dɔwɔlawo fe habɔɔ anyi alo age ɖe ɖesiaɖe si woɖo anyi xoxo la me ɖe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxe aɖewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Woadɛ ga aɖeke le efe fetu la me ɖe xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 25-LIA

1. Agbenɔɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesie, eya ɲuto, srãa kple viawo nana dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɖeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aɖe si o la, mɔnukpɔkpɔ li nɛ be ne edze dɔ alo zu wɔameto, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɖe dzo ɖe edzi si awɔe be magate ɲu awɔ naneke le eɖokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɖeɲu.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxe na vinɔwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖeɲu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo ɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nana anyi na hehexɔxɔ le aɖaɲudɔwo kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woadɛ mɔ na amesiwo ɲu ɲutete le la be woage ɖe hehexo fe siawo.
2. Ele be hehenana amewo fe taɖoɖzinu nanye be woatu amegbetɔ ɖesiaɖe ɖo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔ fomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɖemenɔɔ fe gɔmedɔkpe nakpɔ ɲgɔyi to bubudede gɔmedɔkpe sia ɲu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbeɖɔgbɔwɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Jo fuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe ɲutifafa va xexeame godoo.
3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɖe siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo ɲuti nunya kple aɖaɲudɔwɔnawo me.

2. Mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ li be woauli ame aɖe fe nutove ta to se ɲudɔ̀wɔ̀wɔ̀ me. Nutove sia ate ɲu anye agbalẽ̀ɲɔ̀ɲɔ̀, hakpakpa alo aɖaɲu nu bubu ɖesiaɖe fomevi si nye ame la fe asinudɔ̀wɔ̀wɔ̀ si ɲuti tɔ̀nyenye le ne.

KPÈDODZINYA ɖOɖO 28-LIA

Gomekpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame be wòanɔ̀ efe dukɔ̀ me habɔ̀bɔ̀wɔ̀ alo dutahabɔ̀bɔ̀ siwo me amewo fe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀wɔ̀ kple ablɔ̀ɖevinyenye fe nyati siwo dzi míetɔ̀ asii le Kpèdodzinya sia me la xɔ̀ anyinɔ̀ ɖo blibo.

KPÈDODZINYA ɖOɖO 29-LIA

1. Gomekpɔ̀kpɔ̀ le dukɔ̀ me ɲɔ̀yidɔ̀wɔ̀ wɔ̀wɔ̀ mekpɔ̀ dukɔ̀mevi ɖesiaɖe fe ɲkume le afisi efe ablɔ̀ɖevinyenye kple amegbetɔ̀nyenye blibo le bɔ̀bɔ̀e le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖevinyenye ɲuti dɔ̀wɔ̀wɔ̀wɔ̀ me la, wòanye amesi awɔ̀ ɖe ɖoɖo siwo dzaa dzi sea da asi ɖo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔ̀kpɔ̀wɔ̀ kple ablɔ̀ɖemenɔ̀wɔ̀ si hea agbe nyui nɔ̀wɔ̀, tomedafa kple dzidzeme sɔ̀ gbɔ̀ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔ̀sɔ̀minasɔ̀e fe wɔ̀nawo fo ke ɖe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ̀ mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖevinyenye ɲuti dɔ̀ le mɔ̀nu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ̀ Fo fuawo fe taɖodzinuwo kple didiwo gbɔ̀ o.

KPÈDODZINYA ɖOɖO 30-LIA

Mele be ame aɖeke naɖe naneke si le Kpèdodzinya sia me la gɔ̀me abe dukɔ̀ ɖeka aɖe koɲ tɔ̀ wònye ene o. Medze be ameha alo ame ɖeka aɖeke natsɔ̀e abe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ ene awɔ̀ wɔ̀na aɖe alo aɖe afɔ̀ aɖe si agblẽ̀ nu le gomekpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖemɔ̀nu siwo woxlẽ̀ fia le Kpèdodzinya sia me la ɲuti o.
